

DEL 3 I VERKLIGHETSTRILOGIN

BEFORE

AV EMMA BROSTRÖM
REGI MARIE PARKER SHAW

PEDAGOGISKT INSPIRATIONS MATERIAL

WWW.MANTEATERN.SE

MED STÖD AV

KULTURRÅDET

Vad kul att du valt att gå och se BEFORE tillsammans med din klass!

Varmt välkomna!

Det du håller i din hand är ett material som vi utformat till er lärare för att ge er inspiration i hur ni kan förbereda klassen inför föreställningen, och även hur ni kan göra ett efterarbete med eleverna och integrera detta i den övriga undervisningen.

Du får här förslag på olika sorters diskussionsfrågor och övningar som fungerat väl i skolklasser förut, och du väljer naturligtvis fritt utifrån just din klass behov och förutsättningar.

I en vilja att förenkla arbetet för er vad gäller planering och dokumentation gör vi genomgående kopplingar till Lgr11, och har samlat ett axplock av citat från styrdokumentet i slutet av detta häfte.

En teaterupplevelse är högst subjektiv och ibland vill man ha sin upplevelse för sig själv. Därför är det viktigt att erbjuda eleverna att säga "pass" om de inte vill svara, eller låt eleverna få uttrycka sig skriftligt om det faller dem mer naturligt att göra det än att prata i grupp.

TEATER - ETT NATURLIGT SÄTT ATT ARBETA UTIFRÅN LÄROPLANEN

Att låta eleverna ta del av en teaterföreställning är, som du säkert redan vet, ett utmärkt verktyg för att uppfylla några av de mål som finns angivna i LGR11. Ett av skolans mål är exempelvis att eleven har en inblick i närsamhället och dess kulturliv (s. 17), och i skolans uppdrag ingår att "de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas" och att de ska få "(...) uppleva känslor och stämningar". (s.10)

Teatern har naturliga kopplingar till skolans värdegrundsuppdrag genom att exempelvis utveckla en förmåga att sätta sig in i andras situation och respekt för andra.

Tydliga positiva kopplingar mellan teater och elevers språk- och kommunikationsutveckling har även dokumenterats på flera håll.

Använder du dessutom föreställningen som en grund för diskussion eller praktiska övningar av olika slag skapar finns en möjlighet att skapa en grogrund för flera saker för eleven. Bland annat att:

- använda sig av eget skapande
- utveckla förmåga att reflektera och analysera
- använda sig av olika uttrycksmedel
- träna på muntlig redovisning
- utveckla samarbetsförmågan och ämneskunskapen i exempelvis svenska, samhällskunskap och musik.

Allt handlar om vilka trådar ni väljer att spinna vidare på.

Nedan har vi formulerat några förslag på både muntliga, skriftliga och kroppsliga övningar som tidigare använts i skolor med lyckat resultat.

I slutet av detta häfte finns några citat direkt ur LGR 11 som är tänkt att underlätta för dig att formulera dig kring och motivera ditt arbete kopplat till föreställningen Before.

TEMAN

Det huvudsakliga temat i föreställningen är RELATIONER, som sedan förgrenar sig i teman såsom: UTANFÖRSKAP, VÄNSKAP, ENSAMHET, KOMMUNIKATION, SOCIALA MEDIER, RÄDSLOR, GRUPPSAMHÖRIGHET och IDENTITET.

Ni kanske kommer på ännu fler teman? Vi hade till exempel en 7:e-klassare på besök som referensklass, och då kom vi in på temat GENUS då samtalet ledde in på intressanta tankar kring hur tjejer respektive killar hanterar konflikter och känslor på olika sätt, och vad det kan bero på. Vi pratade även om hur tjejer och killar använder och uttrycker sig på sociala medier på olika sätt och varför.

OM BEFORE

Vad händer när dina bästa vänner plötsligt blir dina största motståndare?

Allt känns så annorlunda efter sommarlovet. De fyra bästa vännerna har varit ifrån varandra nästan hela sommaren. De har längtat och väntat, för sommaren har inte varit den bästa tiden för någon om dem; saker som man inte kan prata med någon annan om har hänt.

Och när de återvänder till skolan känns inget som det ska. Plötsligt känns det som om skolan och vännerna befinner sig i Hunger Games och minsta snedsteg kan göra att allt blir förstört.

Plötsligt kan man inte lita på att ens vänner finns där för en längre. Och när skoldagen är slut är det inte över. Då fortsätter livet på nätet, med Snapchat, Kik och bloggar. Man kommer aldrig undan och man vet inte vem man kan lita på. Plötsligt är din bästa vän din fiende. Och du vet aldrig vem det är du egentligen pratar med. Och vad använder man för metoder för att vinna över människor på sin sida?

BEFORE är en föreställning om och hur man ska överleva i en värld där man knappt förstår vem som är vän eller fiende och framför allt varför?

INNAN FÖRESTÄLLNINGEN

Har ni bokat in Mellanpaketet får ni en frågeställning av dramapedagogen som klassen i förväg ska ha reflekterat lite kring inför workshopen. Workshopen kommer att ske någon gång efter föreställningen (dock inte samma dag). Detta gäller även i det Stora paketet, då eleverna även kommer att få en workshop någon gång innan föreställningen.

Prata om begreppen scenografi (det uppbyggda rummet på scenen), rekvisita (sakerna på scenen), kostym (kläderna), manus, skådespelare, gestaltning, karaktär, koreografi (rörelsemönster, dansen) och ljussättning. Vad betyder orden?

Läs gärna upp vad föreställningen BEFORE kommer att handla om för att skapa en förväntan, se texten under "Om BEFORE" ovan.

Titta igenom diskussionsfrågorna nedan. Kanske vill du bolla frågorna kring temana med eleverna redan nu.

ATT PRATA OM MED ELEVERNA EFTER FÖRESTÄLLNINGEN

Minnesrunda

Dela upp eleverna två och två. Låt dem berätta för varandra vad de såg, och vad som mest fångade deras intresse i pjäsen. Det kan till exempel vara något ur scenografien, texten, en specifik karaktär, temat, musiken, relationerna eller något helt annat. En teaterupplevelse är subjektiv, så uppmuntra eleverna att prata om just sin upplevelse. Fråga helst inte om de tyckte pjäsen var bra, eller "vad tyckte du om pjäsen?", för risken finns att det bara leder till svar som: "ja", "nej", "bra" eller "dåligt", och att samtalet slutar där.

Sedan sätter ni er i en ring och låt var och en berätta för alla i klassen.

Förutom att fånga upp tankar kring föreställningen, så hjälper minnesrundan er att tillsammans minnas det ni sett.

Fördjupande reflektion kring tematiken i Before

Diskutera i helklass, låt eleverna svara skriftligt eller dela upp i smågrupper.

- Vad tänkte du att pjäsen handlade om? Se om ni kan hitta nyckelord, teman, såsom: utfrysning, ensamhet, vänskap, rädsla...
- Var det något i pjäsen du tyckte extra mycket om?
- Var det något som du ogillade?
- Kände du igen det som karaktärerna gick igenom? I så fall vad? Vill du berätta mer?
- Vad tror du var anledningen till att karaktärerna hade svårt att vara vänner efter sommarlovet? Vad hade förändrats efter sommarlovet?
- Finns det något karaktärerna hade kunnat göra annorlunda för att det inte skulle kännas så konstigt mellan dem? Hur hade de kunnat lösa de konflikter som uppstod?
- Hur hanterar tjejer, respektive killar konflikter med vänner?
- Var det något som kändes överkligt/inte kunde relatera till i din verklighet/osannolikt?
- Vilka sociala medier använder du dig av? Och till vad?

- Vad är det som är så bra med sociala medier? Vad upplever du kan vara en baksida med sociala medier?
- Vad är det för verklighet vi skapar genom sociala medier och hur påverkar det oss?
- Hur väljer vi hur vi kommunicerar på sociala medier?
- Kommunicerar tjejer och killar på samma sätt på sociala medier? Om inte, vad är skillnaden?

Att reflektera kring att gå på teater och teatern som konstform

Prata om hur det kändes att gå på teater. På vilket sätt skiljer det sig mot att gå på t.ex. bio?

Diskutera hur ljuset, ljudet, scenrummet, kostymer, rekvisita och koreografi använts för att berätta just berättelsen i *Before*. Samtala i helklass eller dela in eleverna i mindre grupper.

Förslag på frågor

- Hur såg scenrummet ut? Varför tror ni att teatern valde att bygga upp scenen så här för att berätta berättelsen? Hur hade ni velat att scenen skulle se ut?
- Vilka olika spelplatser fanns i föreställningen?
- Vilken rekvisita fanns i scenrummet? Hur användes den?
- Vilken betydelse hade ljussättningen för berättelsen? Hur förändrades ljuset under föreställningens gång?
- Vilka olika kostymer hade karaktärerna? Vad berättade kostymerna om karaktärerna?
- Hur arbetade skådespelarna med kroppen?
- Hade de några återkommande rörelser? Vad tror ni de betydde?
- Hade de personbundna rörelser, specifika för de olika karaktärerna?
- Hur skulle ni beskriva musiken? Vilken funktion hade den? Vad bidrog den till?

PRAKTISKA ÖVNINGAR

Associationsövning (svenska, bild)

Skriv upp ett tema var på olika pappersark. Sedan får klassen enskilt, eller i grupp, fritt associera till orden och skriva ner eller rita det de kommer på. Det kan komma upp bilder, situationer, ord eller minnen.

Skriva berättelser (svenska, värdegrundsarbete)

Skriv en egen berättelse om vänskapsrelationer/utfrysning/identitet/livet på sociala medier

Prata om hur pjäsen var skriven och berättelseformen. Hur hade man kunnat berätta historien om de här karaktärerna på ett annat sätt?

Skriva och gestalta manus (svenska, värdegrundsarbete)

Prata om viktiga saker att tänka på för att kunna skriva ett manus (plats, karaktärer och berättelsens dramaturgi), och låt alla i klassen skriva ett kort manus på 2-4 sidor på något tema i föreställningen, exempelvis vänskapsrelationer, utanförskap, sociala medier, identitet, konfliktlösning, rädsla, osäkerhet. Sedan latta ut ett par manus som ska repeteras in och gestaltas. Låt exempelvis den som skrivit manuset regissera, eller låt författarna vara anonyma om temana känns känsliga. (Hör av er till oss på Månteatern om ni vill ha hjälp av våra pedagoger med repetition och gestaltning)

Intervju (svenska, samhällsvetenskap, historia, värdegrundsarbete)

Att intervjua valfri person om vänskap som förändras, utfrysning, rädsla, sociala medier, status i gruppen eller något annat tema som är kopplat till föreställningen. Låt eleverna själva välja tema, vad de vill fördjupa sig i och vilka frågor de ska ställa. Sätt minimikrav på intervjun (tex minst 10 frågor), och låt sedan eleverna redovisa en sammanfattning av intervjun i helklass. Intervjuerna kan sedan sättas ihop till en antologi.

Övningar kring känslor (värdegrundsarbete, svenska)

Något föreställningen kan ge insikt i är vikten av kommunikation, och vikten av att kunna sätta ord på sina känslor.

1. Kunde karaktärerna sätta ord på sina känslor? Hur tror du karaktärerna kände inombords? Hur gestaltade skådespelarna det? Skriv upp de känslor du såg under föreställningen.

2. Låt eleverna gå runt i rummet och gestalta olika känslor. Du som lärare ropar ut vilken känsla de ska bära på. Visa med kroppen hur de ser ut när de bär på en viss känsla. Låt dem peka på var i kroppen känslan känns mest.

3. Eleverna stå på rad i den ena änden av rummet. Läraren säger: Kom alla elever! Eleverna säger: "Som vaddå?" Läraren säger till exempel: "Som att du precis stigit upp ur sängen en måndagmorgon!" Så får eleverna gå tvärs över rummet och visa hur de ser ut när de precis stigit ur sängen en måndagmorgon. Använd fantasin till att komma på fler situationer,

men tänk på att inte berätta vilken känsla de ska bära på, utan låt eleverna själva gestalta hur det känns i just den situationen. Fler exempel: "Som att du precis stigit av planet till New York", "Som att din bästa kompis precis berättat för dig att hon/han ska flytta till andra sidan jordklotet" eller "Som att du precis börjat på en ny skola och går igenom entrén". Låt gärna eleverna berätta vilken känsla de gestaltat från gång till gång.

Lyssna på musiken till föreställningen och arbeta med rytm och rörelse (idrott, musik, värdegrundsarbete)

Minns föreställningen med hjälp av musiken. Musiken i föreställningen består av låtar av artisten och låtskrivaren SIA: Big girls cry, Helium, Footprints, Summer rain, Bird set free, Elastic heart, Chandelier, Diamonds och Alive.

Dela in klassen i grupper om 4 i varje grupp. Välj ett tema, t.ex. ENSAMHET. Eller låt varje grupp arbeta med varsitt tema. Varje grupp ska komma på 4 rörelser som de tycker hör ihop med temat. De sätter sedan ihop dessa rörelser så att det blir en rörelsekedja. Sätt sedan ihop grupperna två och två och låt dem lära ut sina rörelsekedjor till varandra. Nu har de åtta ihopsatta rörelser. Låt klassen visa upp sina rörelser för varandra. Använd gärna musiken från föreställningen när de arbetar med sina kedjor. När de är säkra på sina rörelsekedjor så uppmuntra eleverna att få det att likna en dans genom att använda sig av rytm och tajming.

Övning kring sociala medier (svenska, samhällskunskap, värdegrundsarbete)

- Hur ärligt berättar vi om vårt liv på sociala medier?
- Låt eleverna filma varsin snutt där de får vara någon annan än de själva – en youtube-stjärna, bloggare etc. Gruppen kan delas i två grupper - den ena halvan ska göra det och tänka att de har 2 miljoner följare, den andra halvan ska tänka att det har 28 st följare. Titta på varandras filmer och diskutera.
- Exempel på frågor: Varför valde du att prata om just det här?
- Vad är det vi vill berätta och visa, och vad är det vi inte vill berätta om och visa på sociala medier? Varför?
- Gjorde det någon skillnad om du hade 2 miljoner följare eller bara 28? På vilket sätt? (t.ex. tilltal, självförtroende, val av tematik)
- Kände du dig trygg och säker i ditt tilltal? Varför? Varför inte?
- Skillnad på tjejer och killar i val av uttryck, tilltal, tematik..?

ANVÄND MÅNTEATERN

Låt Månteaterns pedagoger göra dramaövningar kopplat till föreställningen tillsammans med eleverna. Kontakta oss för mer information.

LGR 11

Skolans värdegrund och uppdrag:

Förståelse och medmänsklighet

"Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse."

Skolans uppdrag

"Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet."

Övergripande mål och riktlinjer

2.1 Normer och värden

Skolans mål är att varje elev kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att

handla också med deras bästa för ögonen

2.2 Kunskaper

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.

2.6 Skolan och omvärlden

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö

3.13 Historia

Syfte

Undervisningen i ämnet historia ska syfta till att eleverna utvecklar såväl kunskaper om historiska samman-

hang, som sin historiska bildning och sitt historiemedvetande. Detta innebär en insikt om att det förflutna präglar vår syn på nutiden och därmed uppfattningen om framtiden. (...) Den ska också bidra till att eleverna utvecklar historiska kunskaper om likheter och skillnader i människors levnadsvillkor och värderingar. Därigenom ska eleverna få förståelse för olika kulturella sammanhang och levnadssätt.

3.15 Samhällskunskap

Syfte

Undervisningen i ämnet samhällskunskap ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla en helhetssyn på samhällsfrågor och samhällsstrukturer.

Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar.

Centralt innehåll

I årskurs 7-9

Individer och gemenskaper

Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnade och hur detta påverkas, till exempel av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning.

Information och kommunikation

Möjligheter och risker förknippade med Internet och kommunikation via elektroniska medier.

3.17 Svenska

Syfte

I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.

Centralt innehåll

Årskurs 4-6

Läsa och skriva

Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika

medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.

Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, ljud och bild samspelar.

Tala, lyssna och samtala

Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från vardag och skola. (...) Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation.

Berättande texter och sakprosatexter

Texter i form av skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.

Årskurs 7-9

Läsa och skriva

Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, ljud och bild samspelar.

Tala, lyssna och samtala

Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från skola och samhällsliv.

Berättande texter och sakprosatexter

Lyrik, dramatik, sagor och myter.

Texter som kombinerar ord, bild och ljud, och deras språkliga och dramaturgiska komponenter. Hur uttrycken kan samspela med varandra, till exempel i tv-serier, teaterföreställningar och webbtexter.

Språkbruk

Ord och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter. Ords och begrepps nyanser och värdeladdning.

KONTAKTA MÅNTEATERN

Henrik Hulander, producent

070-2080454

henrik@manteatern.se

www.manteatern.se

Emily Johansson, producent tillgänglig fram till den 31/12-2017)

072-5893725

emily@manteatern.se